
STRAFUITVOERING EN JUSTITIËLE HULPVERLENING

SLACHTOFFERS: ONTWIKKELINGEN IN PRAKTIJK, BELEID EN ONDERZOEK

In onderstaande bijdrage wordt een beeld geschetst van enkele recente initiatieven en ontwikkelingen inzake de slachtofferzorg en het slachtofferbeleid in België. In beperkte mate komt ook wetenschappelijk onderzoek aan bod. Een volledige weergave van alle ontwikkelingen en beleidsinitiatieven ter zake is binnen het bestek van deze rubriektekst niet mogelijk. Evenmin wordt een algemene evaluatie beoogd. In een latere bijdrage willen we ingaan op verder victimologisch onderzoek in eigen land en op het slachtofferbeleid op Europees en internationaal niveau, waar zich een aantal – ook voor ons land – belangrijke evoluties voordoen.

Nationaal Forum voor slachtofferbeleid

Het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid werd in 1994 opgericht met als taak een inventaris op te maken van alle regelgeving en initiatieven i.v.m. de slachtofferproblematiek, het nationale beleid te evalueren t.a.v. internationale regels, voorstellen te formuleren aangaande de positie van het slachtoffer en het opmaken van een handvest.¹ In het Nationaal Forum zetelen zowat alle actoren die werkzaam zijn in het veld van het slachtofferbeleid. Het gaat daarbij zowel om beleidsactoren (vertegenwoordigers van federale, Gemeenschaps- en Gewestoverheden), als om actoren van het middenveld (bv. lotgenotengroepen) en andere instanties.

Naar aanleiding van zijn 15-jarig bestaan organiseerde het Nationaal Forum op 22 februari 2010 een studiedag ter evaluatie van zijn werking, met het oog op de opmaak van een actieplan.² Naast een voorstelling van het ontstaan, de grote ontwikkelingslijnen en een aantal activiteiten van het Nationaal Forum, concentreerde

de discussie zich op een drietal thema's, die in de workshops meer uitgebreid behandeld werden: het statuut van het slachtoffer in het strafrecht, de coördinatie van de diensten en de globale benadering van de noden van de slachtoffers.

Na de studiedag werd door het Nationaal Forum een werkgroep opgericht met als doel de werking van het Forum verder te evalueren. Aan het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) werd gevraagd een evaluatie van het Forum uit te voeren. De komende maanden moet duidelijk worden of en onder welke modaliteiten die evaluatie kan plaatsvinden.

Intrafamiliaal geweld en partnergeweld

Vanuit het College van Procureurs-generaal werden de voorbije jaren twee omzendbrieven verspreid aangaande intrafamiliaal geweld en partnergeweld.³ Waar de eerste omzendbrief (COL3) zich toespitst op de definities en het belang van een eenvoudige identificatie en registratie door politie en parket, gaat de tweede omzendbrief (COL4) dieper in op het belang van de concrete aanpak van partnergeweld en de afstemming tussen politionele en gerechtelijke actoren. Een evaluatie van de omzendbrieven was voorzien in de opmaak ervan; volgens de omzendbrief COL4 wordt *“in de evaluatie nagegaan of de ter beschikking van de parketten, politiediensten en justitiehuisen gestelde middelen toereikend zijn voor de toepassing van het interventiemodel ... (materiële en menselijke capaciteit en opvangmogelijkheden) voor slachtoffers en daders van partnergeweld.”*

Om te komen tot de evaluatie werden vier acties ondernomen: een evaluatie door de Dienst Straf-

1 Website van het Nationaal Forum: <http://www.droitsdesvictimes.just.fgov.be/>

2 Voor een overzicht van de presentaties, zie website van het Forum, activiteiten.

3 Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, *Definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten*, Brussel, 1 maart 2006; Gemeenschappelijke Omzendbrief nr. COL 4/2006 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, *Het strafrechtelijke beleid inzake partnergeweld*, Brussel, 1 maart 2006.

rechtelijk Beleid (DSB), een statistische analyse van de toepassing (op parketniveau), een onderzoek door v.z.w. Engender en de evaluatie door het Directoraat-generaal Justitiehuisen. Aanvullend werden door het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid een ontmoetingsdag en later ook een werkdag aangaande de toepassing van beide omzendbrieven georganiseerd. Op de ontmoetingsdag werden de belangrijkste resultaten van de evaluatie voorgesteld en werden enkele oriëntaties voor een verdere toepassing van de beide omzendbrieven besproken.⁴ Het onderzoek door de statistische analisten van het College van Procureurs-generaal wijst op een stijging van het aantal binnenkomende zaken van intrafamiliaal geweld na 2006, wat volgens de analisten samenhangt met een betere registratie en een verruimde definitie van intrafamiliaal geweld in de omzendbrief COL3. De evaluatie door v.z.w. Engender behelst drie grote luiken: beschrijving van de stand van zaken in zeven arrondissementen; een multidisciplinaire analyse van de toepassing van de omzendbrief; en een aanzet tot het opstellen van indicatoren ter evaluatie van de omzendbrief COL 4/2006. De evaluatie door het Directoraat-generaal Justitiehuisen stelt dat het aangewezen is de categorie 'intrafamiliaal geweld' op te nemen in SIPAR (het registratiesysteem dat wordt gebruikt in de justitiehuisen); daarnaast wordt gewezen op de lokale verschillen tussen de arrondissementen en op de moeilijkheden die justitieassistenten ervaren in het zoeken naar (contact)informatie aangaande de slachtoffers.

In het algemeen werd tijdens de ontmoetingsdag en de werkdag het nut van de beide omzendbrieven niet in vraag gesteld, wel integendeel. Echter kwamen meerdere aandachtspunten voor de verdere evaluatie aan bod, zoals de samenwerking justitie-hulpverlening, het belang van een snelle interventie door de politie, het gebruik van het standaard-PV en het uitklaren van de rol van rechters en justitiehuisen

4 Voor een synthese van de ontmoetingsdag, zie VANFRAECHEM, I., *Voorstelling van de synthese van de tussenkomsten van de studiedag van 8 juni 2008*, Brussel, NICC, 2009 (zie website van het Forum, activiteiten).

inzake het interveniëren bij intrafamiliaal geweld.

Nog op het domein van het intrafamiliaal geweld en partnergeweld werd evaluatief onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse overheid, meer bepaald rond de implementatie van een omzendbrief inzake de rol van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en het installeren van 'aanspreekpunten partnergeweld' in samenwerking met politie, justitie en andere maatschappelijke voorzieningen.⁵

Slachtoffers en klachtneerlegging

Een derde hier te vermelden omzendbrief van het College van Procureurs-generaal betreft de omzendbrief COL5/2009 waarin wordt voorzien in gestandaardiseerde attesten van klachtneerlegging.⁶ In de omzendbrief wordt het recht op informatie als één van de fundamentele rechten van slachtoffers beschouwd. Dit recht geldt doorheen alle fasen van de gerechtelijke procedure.

In een werkgroep werden eenvormige attesten van klachtneerlegging opgesteld, die door de politie aan het slachtoffer moeten worden overgemaakt. Er worden drie types attesten gehanteerd, naargelang het soort proces-verbaal (gewoon proces-verbaal of een proces-verbaal van het type ambtshalve politieel onderzoek, vereenvoudigd proces-verbaal of navolgend proces-verbaal, of bepaalde combinaties). De informatie die in de attesten wordt voorzien behelst onder meer 'de rechten van het slachtoffer gedurende de strafrechtspiegeling en de stappen die hij/zij in voorkomend geval dient te onderneemen om deze rechten te doen gelden (verklaring van benadeelde persoon of burgerlijke partijstel-

5 ROEVENS, E. en GROENEN, A., *Evaluatie van de omzendbrief van 7 juli 2006 betreffende de versterking van de aanpak van intrafamiliaal geweld en partnergeweld*, Geel, Katholieke Hogeschool Kempen, 2009, 86 p.

6 Omzendbrief nr. COL 5/2009 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep, *Gebruik van eenvormige attesten van klachtneerlegging, richtlijnen inzake de overhandiging van deze attesten door de politiediensten en wijziging van COL 5/2008 (A.P.O./V.P.V.)*, Brussel, 27 april 2009.

ling'); 'de mogelijkheden om bijstand, informatie, ondersteuning of hulp te verkrijgen vanwege de verschillende diensten (politie, Dienst Slachtofferonthaal, Dienst Slachtofferhulp)'; en 'de mogelijkheid om een beroep te doen op bemiddeling in alle stadia van de rechtspleging'.

Bij het opstellen van het P.V. wordt het attest van klachtneerlegging automatisch gegenereerd door de politiecomputer; de documenten worden afgedrukt en overhandigd aan de persoon die klacht heeft neergelegd. Het attest wordt ook aan het slachtoffer bezorgd als deze wordt gehoord in het kader van een reeds geopend dossier; of als het slachtoffer op vraag van de procureur wordt gehoord teneinde een klacht te bevestigen. De politieambtenaar overhandigt eveneens een brochure i.v.m. de rechten van slachtoffers van misdrijven. Deze omzendbrief trad in werking op 1 januari 2010 en zal binnen het jaar worden geëvalueerd.

Verkeersslachtoffers

Eén van de uitlopers van de Vlaamse Staten-generaal voor een betere opvang en begeleiding van verkeersslachtoffers van 16 februari 2007 betrof, naast de toekenning van een ruimere taak inzake verkeersslachtoffers aan de Centra voor Algemeen Welzijnswerk, de oprichting van een Vlaams informatie- en expertisecentrum voor de opvang van verkeersslachtoffers: 'Rondpunt'.⁷ Naast de ontwikkeling van een informatieve website bracht het centrum een praktische gids uit, gericht op iedereen die betrokken is bij

een ernstig verkeersongeval.⁸ In een eerste hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van alles waar aan gedacht moet worden in de eerste uren en dagen na een ongeval. In hoofdstuk 2 en 3 staat de rol van politie en justitie beschreven. Informatie wordt gegeven over onder meer de procedure voor de politierechter, de burgerlijke partijstelling, de betaling van de kosten en de Diensten voor Slachtofferonthaal. Nadien volgt een hoofdstuk over de medische behandeling in het ziekenhuis, de revalidatie, het optreden van blijvende hersenletsels, enz. Een apart hoofdstuk is gewijd aan de nabestaanden van overleden verkeersslachtoffers, met praktische informatie over zaken als orgaandonatie, rouwplechtigheid en nalatenschap. De volgende hoofdstukken gaan over de verzekering en het herstel van de schade, alsook over de tussenkomsten in het kader van de sociale zekerheid. Vervolgens vinden we informatie over de aparte aanpak van kinderen, de psychologische verwerking en het omgaan met de media. In een laatste hoofdstuk wordt nader gekeken naar de veroorzaker van het ongeval. De gids is een bijzonder praktisch instrument, met onder meer verduidelijking van veel gebruikte termen, en wordt ruim verspreid. Hij is geschreven in een stijl die een goed evenwicht schept tussen zakelijkheid en betrokkenheid.

De Dienst Strafrechtelijk Beleid (DSB) analyseerde diverse onderzoeken en beleidsinitiatieven aangaande verkeersslachtoffers vanuit de vaststelling dat "de ervaringen van verkeersslachtoffers en hun na(ast)bestaanden een belangrijk vertrekpunt zijn voor aanbevelingen en nieuwe initiatieven, maar dat de professionele actoren zelf hierover weinig worden bevraagd". De DSB heeft daarom het Openbaar Ministerie bevraagd over de slachtofferbejegening en de justitiële afhan-

7 BOSSAERTS, B. (ed.), *Voor een betere opvang en begeleiding van verkeersslachtoffers. Rapport van de stuurgroep aan de Staten-generaal*, Brussel: Vlaamse Overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, 2007, 132 p. (www.wvg.vlaanderen.be/welzijnjustitie/slachtofferhulp). Voor een brede schets van de problematiek, zie ook: AERTSEN, I. en HUTSEBAUT, F., *Kinderen als slachtoffer van het verkeer. Onderzoek naar de noden, behoeften en ervaringen van verkeersslachtoffers en hun nabestaanden*, Brussel, Academic Scientific Publishers, 2010, 392 p.

8 X., *Als het verkeer je raakt. Praktische gids na een verkeersongeval*, Antwerpen, Rondpunt, 2009, 207 p. Het centrum, opgericht door de lotgenotenvereniging Ouders van Verongelukte Kinderen, ZEBRA en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk met steun van de Vlaamse Regering, is gevestigd te 2000 Antwerpen, Sint-Jacobsmarkt 97; zie de website: <http://www.watnaeenverkeersongeval.be/>

deling.⁹ Enkele vaststellingen: met het oog op de sensibilisatie van het parket blijkt dat voor slachtoffers een 'menselijke' reactie van groot belang is en dat de magistraat zich hiervan bewust dient te zijn. Voor 'afscheid nemen' bestaat geen uniforme procedure, wat maakt dat er grote verschillen bestaan wat betreft de samenwerking tussen actoren en de kwaliteit van de opvang van de slachtoffers. De opmaak van de documenten door de politie kan worden verbeterd en de rol die de verkeersdeskundige speelt, kan volgens de auteurs nogal verschillen. Wanneer de zaak wordt geseponeerd, is het belangrijk voor slachtoffers de reden hiervoor te kennen en te begrijpen. Wanneer het tot een zitting komt, kunnen de actoren samenwerken om die zitting op een kwalitatieve en serene manier te laten verlopen. Verder blijkt dat de politieparketten de Dienst Slachtofferonthaal voldoende kennen en dat bij dodelijke verkeersongevallen systematisch een beroep wordt gedaan op de justitieassistenten, maar ook dat geen uniforme behandeling van alle slachtoffers kan worden gegarandeerd. Wanneer de Dienst Slachtofferonthaal niet wordt betrokken, dient het slachtoffer zelf op zoek te gaan naar informatie. Herstelbemiddeling ten slotte wordt door de DSB belangrijk geacht, maar de parketmagistraten kennen de mogelijkheden niet altijd voldoende.

Meer fundamenteel onderzoek naar de problematiek van jonge verkeersslachtoffers wordt sinds enkele jaren gevoerd in het kader van een reeks FWO-projecten, gefinancierd door het Levenslijn-Kinderfonds dat beheerd wordt door de Koning Boudewijnstichting.¹⁰ Een tiental onderzoeksprojecten – telkens voor de duur van vier jaar – werd opgestart aan de universiteiten van Antwerpen, Gent en Leuven, waarbij het

gaat om uiteenlopende thema's en disciplinaire benaderingen: neuro-fysiologische en -psychologische studies naar hersentrauma's bij kinderen ten gevolge van een verkeersongeval, het ontwikkelen van een registratiesysteem bij verkeersongevallen en het aanleggen van een database, psychologisch onderzoek naar beleving en posttraumatische stress, onderzoek naar mogelijkheden van materiële en infrastructurele preventie en onderzoek naar het verband tussen mediagebruik en risicogedrag in het verkeer.

De vrijwilligerswerking in slachtofferhulp

Zoals in meerdere van onze buurlanden, ontwikkelde zich in Vlaanderen sinds midden jaren tachtig een model van vrijwilligerswerking binnen de slachtofferhulp. In de loop van de jaren negentig werd dit vrijwilligersmodel veralgemeend ingevoerd in de Diensten voor Slachtofferhulp, die deel uitmaken van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk. In navolging van het opzet van de slachtofferhulp in het Verenigd Koninkrijk en Nederland ging men er van uit dat het werken met vrijwilligers – in het bijzonder voor slachtoffers van misdrijven – een belangrijke meerwaarde inhield. Daarbij beoogde men niet zozeer een kostenbesparend effect, maar werden de volgende expliciete uitgangspunten gehanteerd: het inschakelen van vrijwilligers werkt drempelverlagend en normaliserend; door hun belangeloze inzet kunnen vrijwilligers het herstel van vertrouwen in de samenleving bevorderen (het idee van 'burgers voor burgers'); een vrijwilligerswerking maakt een snellere en actievare contactname met slachtoffers mogelijk, alsook een groter bereik van slachtoffers en hun omgeving; de aanwezigheid van vrijwilligers activeert een nieuwe kijk en zorgt voor een nieuwe dynamiek binnen de Diensten Slachtofferhulp; de vrijwilligers krijgen op persoonlijk vlak ontplooiingskansen; en het inschakelen van vrijwilligers zorgt in hun directe omgeving voor een maatschappelijke sensibilisatie voor de slachtofferproblematiek. De laatste jaren ontstond in het werkveld een zekere twijfel omtrent

9 BROUKER, M.-R., DEFEVER, C. en REYNDERS, D., *Analyse van de vragenlijsten omtrent de justitiële afhandeling van verkeersongevallen met zwaargewonde en/of dodelijke verkeersslachtoffers*, Brussel, Dienst Strafrechtelijk Beleid, 2009 (<http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/RAP-verkeersveiligheid.pdf>).

10 Meer informatie: <http://www.fwo.be/Onderzoeksproject-levenslijn.aspx>; <http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=240046&LangType=2067>

de geldigheid van deze uitgangspunten.¹¹ Daarnaast was er de confrontatie met een stijgende werkdruk wegens een toenemend aantal dossiers en vooral een toenemende complexiteitsgraad van sommige dossiers, waardoor ook meer specifieke eisen gesteld worden aan de vrijwilligerswerking. Eén en ander leidde tot een onderzoeksopdracht vanwege de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, waarbij de evaluatie van de vrijwilligerswerking bij de Diensten voor Slachtofferhulp centraal stond.¹²

In de onderzoeksopdracht stond de meerwaarde van het werken met vrijwilligers in slachtofferhulp niet ter discussie. Wel diende aangetoond te worden waar deze meerwaarde precies lag, welke het potentieel en de grenzen zijn van de vrijwilligerswerking bij slachtofferhulp en welke de benodigde randvoorwaarden zijn.

Uit de interviews met de slachtoffers blijkt een duidelijke tevredenheid met de ontvangen hulp, waarbij echter geen onderscheid wordt gemaakt tussen de hulpverlening door vrijwilligers en deze door beroepskrachten (slachtoffers blijken doorgaans niet te weten dat het om een vrijwilliger ging).¹³ Slachtoffers definiëren de meerwaarde van de vrijwilligerswerking niet zozeer vanuit de burgers-voor-burgers idee en het herstel van het vertrouwen in de samenleving, maar wel vanuit de ervaren laagdrempeligheid en flexibiliteit vanwege vrijwilligers.

De beroepskrachten en verantwoordelijken van de diensten blijken de eigenheid van de vrijwilligerswerking wél te verbinden met de principes van 'normalisering' en 'burgers voor burgers', doch zij stellen zich, mede op basis van de interviews met de slachtoffers, vragen bij de relevantie en concrete uitwerking van deze principes. Vragen rijzen naar de gewenste manier waarop vrijwilligers zich best kenbaar maken ten aanzien van hun cliënteel en daaraan gekoppeld naar de opvattingen en denkbeelden die men via het vrijwilligersidee hanteert (en construeert) over slachtoffers en slachtofferschap. De meerwaarde van het werken met vrijwilligers komt dan voor de beroepskrachten vooral te liggen bij de laagdrempeligheid en de flexibiliteit (parallel aan de ervaringen van slachtoffers zelf), de 'leerkansen' die een vrijwilligerswerking biedt voor de beroepskrachten en de dienst, de 'naambekendheid' van slachtofferhulp en de mogelijke inhoudelijke verruiming en verdieping van het hulpverleningsaanbod.

De vrijwilligers van hun kant wijzen op het belang van een voortdurende interactie met de beroepskrachten en het gemeenschappelijke leerproces. Uit de (gemengde) focusgroepen komt de democratiserende functie van het vrijwilligerswerk als expliciete meerwaarde naar voor (het maatschappelijke signaal van belangeloze inzet voor anderen), alsook de hefboomfunctie van het vrijwilligerswerk om kritisch na te denken over de organisatie van de hulpverlening in het algemeen. Hoewel het gehanteerde perspectief op slachtoffers en slachtofferschap niet geëxpliciteerd wordt door de vrijwilligers, wordt toch aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van eigen, forensische benadering (onder meer aangaande de visie op slachtofferschap en daderschap en de maatschappelijke betekenis daarvan).

Slachtoffers en herstel

Op 25 februari 2010 organiseerde het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk i.s.m. de Diensten Slachtofferhulp een studiedag over het recht op herstel voor slachtoffers. Bedoeling was na te gaan wat het 'herstel' voor een slachtoffer kan inhouden. Hiertoe kwamen zowel professionele

11 Ook in de buurlanden werd de vrijwilligerswerking in die zin bevestigd. Zie: Victim Support, *Action Research for volunteers for victims of crime (ARVVO)*, Londen, Victim Support – Steunpunt Algemeen Welzijnswerk – Slachtofferhulp Nederland, 2006.

12 VAN HOVE, E., VERSTRAETEN, M. en SOUFFRIAU, A. (promotoren R. ROOSE, G. VERSCHULDEN en N. VETTENBURG), *Evaluatieonderzoek vrijwilligerswerking bij de hulp- en dienstverlening aan slachtoffers door de centra voor algemeen welzijnswerk*, Gent, UGent i.s.m. Hogeschool Gent en VUB, 2009, 116 p.

13 Onderzoek in Nederland heeft eveneens aangetoond dat slachtoffers doorgaans weinig belang hechten aan het onderscheid tussen beroepskrachten en vrijwilligers. Zie: van Wonderen, R. en MOLL, M., *Beoordeling dienstverlening Slachtofferhulp Nederland*, Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, 2007, 93 p.

actoren (Diensten Slachtofferhulp, bemiddelingsdiensten, Hoge Raad voor Justitie), onderzoekers (Aertsen en Pemberton) als slachtoffers zelf aan het woord (met beklijvende getuigenissen). Een belangrijke vaststelling is dat elk slachtoffer een feit anders beleeft, andere gevolgen ervaart en dat het herstel voor hen dus (uiteraard) ook zal verschillen. Naast financiële compensatie gaat het ook om emotioneel herstel. De noden van slachtoffers dienen nog verder verkend en erkend te worden. Via communicatieprocessen kan het slachtoffer zijn beeld van de dader bijstellen, maar niet alle slachtoffers willen deelnemen aan een herstelrechtelijk gebeuren (bemiddeling, hergo). Slachtofferhulp kan het slachtoffer informeren over herstelrechtelijke praktijken en de emotionele en juridische bijstand verzorgen. Pemberton geeft aan dat het begrip 'herstel' niet altijd gelukkig gekozen is; zeker voor ernstige feiten gaat het veeleer om 'transformatie', een bijdrage tot verbetering. Een herstel naar de oorspronkelijke situatie is immers niet mogelijk. Bemiddeling kan een hefboom tot herstel bieden. Op de studiedag werd verder nog gesproken over het 'zoeken naar een nieuw evenwicht'. Het recht op herstel lijkt aldus verschillende elementen in zich te kunnen dragen en niet enkel het slachtoffer, maar ook de dader en de samenleving te omvatten.¹⁴

Slachtoffers en de strafuitvoering

In de nota 'Straf- en strafuitvoeringsbeleid. Overzicht en ontwikkeling' van minister van Justitie De Clerck (februari 2010) wordt een overzicht geboden van de (beleids)ontwikkelingen in dat domein. Reeds in de inleiding wordt gesteld dat in vergelijking met de 'Oriëntatienota Strafbepaling en Gevangenisbeleid' (1996) het slachtoffer bijzondere aandacht krijgt: het slachtoffer kan zich burgerlijke partij stellen of zich als benadeelde persoon manifesteren; de wet van 17 juni 2006 op de externe rechtspositie van gedetineerden betreft het slachtoffer nauwer bij de strafuitvoering; en het slachtoffer dat betrokken is in de gerechtelijke procedure kan in de opeenvolgende fasen een beroep doen op bemiddeling. In

¹⁴ Zie ASPERS, E. en BLOW, H., 'Recht op herstel. Slachtoffers zoeken mee naar een nieuwe balans', *Alert*, 2010, 2, 8-14.

de nota wordt een aparte paragraaf gewijd aan de positie van het slachtoffer in de strafuitvoering. Vooreerst wordt daarbij gewezen op het belang van informatie doorheen de verschillende stappen van de procedure. Opdat het slachtoffer bepaalde stappen kan ondernemen (bijvoorbeeld zich burgerlijke partij stellen), dient hij/zij immers geïnformeerd te zijn aangaande de procedure die daartoe dient. Wat betreft de strafuitvoering wordt gewezen op de drie categorieën die kunnen betrokken worden: het slachtoffer als burgerlijke partij; de persoon die minderjarig, verlengd minderjarig of onbekwaam was op het ogenblik van de feiten en voor wie de wettelijke vertegenwoordiger zich geen burgerlijke partij heeft gesteld; en de natuurlijke persoon die zich omwille van een situatie van materiële onmogelijkheid of kwetsbaarheid geen burgerlijke partij heeft kunnen stellen. Voor deze twee laatste categorieën dient de strafuitvoeringsrechtbank hun direct en legitiem belang te beoordelen. De nota stelt dat slachtoffers onvoldoende vertrouwd zijn met de procedures om hun rechten te laten gelden, waartoe men een aantal voorstellen formuleert aangaande informatieverstrekking (o.a. verwijzend naar de omzendbrief COL 5/2009); de afstemming van de verschillende statuten; de samenwerking met de verschillende overheden; de aandacht voor de nodige randvoorwaarden (bv. de creatie van een *eenheidsdossier*); en het in rekening brengen van de internationale dimensie (met name het EU Kaderbesluit van 15 maart 2001 en de EU Richtlijn van 29 april 2004 aangaande de schadeloosstelling). Tot slot formuleert de nota ook nog een aantal voorstellen aangaande de bemiddeling, die mogelijk is in elke fase van de strafprocedure en tijdens de strafuitvoering.

Inge Vanfraechem*
Ivo Aertsen**

* Inge Vanfraechem is als onderzoeker werkzaam in het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (Brussel) en is tevens vrijwillig wetenschappelijk medewerker bij het Leuvens Instituut voor Criminologie, K.U.Leuven.

** Ivo Aertsen is als hoofddocent verbonden aan de K.U.Leuven, Leuvens Instituut voor Criminologie.